

Wspieranie przedsiębiorczości etnicznej w miastach europejskich

Streszczenie

Wstęp

Niniejszy raport przedstawia wyniki ostatniego modułu badania Eurofound w ramach projektu „Europejska sieć miast na rzecz polityki integracji lokalnej imigrantów” (CLIP). Badanie miało na celu dostarczenie odpowiedzi na następujące pytania:

- Czym cechuje się przedsiębiorczość etniczna w miastach? Jakie wyzwania i przeszkody stoją przed przedsiębiorcami etnicznymi? W jakich sektorach można ich znaleźć? Jakie są ich doświadczenia w zakresie zakładania i prowadzenia firmy?
- Jakie zasady i przepisy państwowe i niepaństwowe obowiązują ogólnie w sektorze MŚP, a w szczególności w sektorze przedsiębiorstw etnicznych, i w jaki sposób kształtują one trajektorie samozatrudnienia wśród mniejszości etnicznych? Czy prowadzona jest polityka wspierania przedsiębiorstw etnicznych?

W wyniku badania powstały raporty z analiz przypadków dla 28 miast, szczegółowo opisujące przedsiębiorczość etniczną w każdym z nich. Wyniki zostały zebrane w syntetycznym raporcie porównawczym, w którym przedstawiono zalecenia dotyczące kierunków polityki.

Kontekst polityczny

Badanie Eurofound pokazuje, że przedsiębiorczość etniczna w Europie stale rośnie, pełniąc coraz ważniejszą funkcję w tkance społecznej i gospodarczej miast europejskich. Firmy etniczne odgrywają wieloraką i pod wieloma względami wyjątkową rolę. Wypełniają luki na rynku, pomagają w rewitalizacji zaniedbanych dzielnic miast, dostarczają nowe produkty i usługi, potencjalnie ożywiają zapomniane rzemiosła i zapewniają niektórym sektorom tak bardzo potrzebną wiarygodność. Przyczyniają się również do tworzenia miejsc pracy i zapewniają szanse słabszym grupom (np. kobietom lub młodzieży z konkretnych grup etnicznych), tym samym pomagając im unikać pułapki ubóstwa. Potencjał przedsiębiorczości etnicznej jako narzędzia integracji i źródła miejsc pracy jest jednak zaniedbywanym obszarem

polityki, która dotychczas skupiała się na pracy najemnej jako na podstawowym działaniu na rzecz integracji zawodowej imigrantów. Należałoby poświęcić większą uwagę ścieżce rozwoju przedsiębiorczości imigrantów, aby wzmocnić ich potencjał społeczny, rozwinąć w większym stopniu przywództwo społeczne, zwiększyć wiarę w siebie i propagować spójność społeczną w obrębie społeczności etnicznych.

Główne wnioski

Badanie doprowadziło do ważnego wniosku, że wspieranie przedsiębiorczości etnicznej nie jest dla decydentów sprawą oczywistą. W wielu miastach problematyka ta nie odgrywa żadnej roli w strategii na rzecz wspierania zatrudnienia i integracji społecznej imigrantów.

Badanie jednoznacznie pokazuje, że departamenty integracji w wielu miastach nie dysponują podstawowymi danymi na temat przedsiębiorczości etnicznej. Być może informacje te są dostępne, ale w innych departamentach, lub są gromadzone w niesystematyczny sposób. Tam, gdzie są dostępne, dowodzą one, że firmy zakładane przez imigrantów są coraz częstszym zjawiskiem w wielu miastach. W Kopenhadze, Frankfurtu i Zurychu przedsiębiorstwa etniczne stanowią ok. 20% wszystkich przedsiębiorstw, a w Amsterdamie, Strasbourgu i Wiedniu ponad 35%. Dane dotyczące firm rozpoczynających działalność są jeszcze bardziej zaskakujące. Na przykład we Frankfurtu ponad połowa z nich powstaje z inicjatywy imigrantów.

Większość przedsiębiorstw wciąż działa w tradycyjnych sektorach, takich jak handel, restauracje czy catering, ale są też imigranci, którzy dzięki wykształceniu i kontaktom w ramach różnych sieci społecznych rozwijają działalność w sektorach wzrostowych, takich jak finanse, technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) czy media. Na przykład jedna piąta przedsiębiorstw etnicznych w Irlandii działa w nowoczesnym sektorze ICT.

Działania miast i władz lokalnych na rzecz istniejących lub potencjalnych przedsiębiorstw etnicznych można podzielić na dwie kategorie: działania skupiające się na ograniczeniach strukturalnych (ramy prawne i otoczenie instytucjonalne) oraz działania mające na celu poprawę możliwości osobistych przedsiębiorców etnicznych. Te drugie są powszechniejsze z uwagi na to, że miasta mają większą swobodę, by oferować wsparcie i odgrywać aktywną rolę w tym zakresie. Działania w tej kategorii obejmują:

Oferowanie porad i usług informacyjnych w łatwy dostępny, przystępny i oszczędny sposób

Usługi te są świadczone przez wiele różnych podmiotów, w tym władze lokalne, izby handlowe i związki zawodowe, w postaci imprez informacyjnych, infolinii, serwisów internetowych i poradników drukowanych.

Pomoc w znalezieniu lokalizacji dla firmy

Działania te obejmują wsparcie ogólne, takie jak tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości i specjalnych stref, oraz pomoc skierowaną konkretnie do imigrantów, np. za pośrednictwem sieci imigranckich.

Ułatwienie dostępu do finansowania

Z uwagi na ogólną powolność instytucji finansowych w udzielaniu kredytów przedsiębiorstwom etnicznym podejmowane są działania na rzecz zmniejszenia ryzyka kredytowego, np. w postaci pomocy w opracowywaniu biznesplanów. Inne działania obejmują bezpośrednie udzielanie pożyczek i dotacji oraz współpracę z bankami na rzecz zatrudniania osób pochodzenia etnicznego w oddziałach lokalnych.

Pomoc w znalezieniu pracowników i zarządzaniu nimi

Działania obejmują różne programy praktyk zawodowych dla młodych imigrantów, jak również szkolenia z zakresu umiejętności potrzebnych do prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa.

Pomoc w doskonaleniu umiejętności biznesowych

Prowadzone są na przykład programy mentoringu, w ramach których odnoszący sukcesy przedsiębiorcy etniczni udzielają porad osobom rozpoczynającym działalność. Niektóre działania mają bardziej konkretny charakter, np. program umożliwiający imigrantkom obserwowanie pracy kobiet, które z powodzeniem prowadzą firmę.

Działania na rzecz poprawy otoczenia biznesowego są mniej rozpowszechnione jedynie ze względu na to, że w większości miast kompetencje w tej dziedzinie znajdują się na wyższym szczeblu administracji. Niemniej jednak władze lokalne w kilku miastach wykazują aktywność we wspieraniu działań na rzecz pomocy przedsiębiorstwom etnicznym i przedsiębiorstwom ogółem. Obejmują one deregulację, gospodarkę przestrzenną i udzielanie większych uprawnień stowarzyszeniom przedsiębiorców etnicznych.

Wskazówki dla decydentów

Stworzenie i utrzymanie dobrych warunków dla działalności przedsiębiorców etnicznych nie tylko poprawia wyniki gospodarcze miasta, ale i przyczynia się do stałej integracji imigrantów. Raport zawiera wiele zaleceń dla decydentów, których streszczenie przedstawione jest poniżej.

W raporcie zaleca się decydentom europejskim, by:

- wykorzystywali potencjał przedsiębiorczości etnicznej w celu przyczyniania się do tworzenia miejsc pracy i wzrostu sprzyjającemu włączeniu społecznemu w ramach strategii Europa 2020,
- uznawali przedsiębiorczość etniczną za kluczowy aspekt integracji imigrantów,
- podejmowali dialog z europejskimi instytucjami finansowymi w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu finansowemu mniejszości etnicznych.

W raporcie zachęca się państwa członkowskie UE, by:

- uznawały i wspierały przedsiębiorczość etniczną w ramach szerszej polityki integracyjnej,
- dokonały przeglądu ram prawnych i strukturalnych zakładania działalności, jako że często są one przeszkodami dla tworzenia firm,
- zwiększały świadomość i wzmacniały potencjał organizacji pośredniczących, np. ośrodków szkoleniowych, firm konsultingowych i stowarzyszeń handlowych.

W raporcie zaleca się wreszcie decydentom lokalnym, by

- wypełnili luki w wiedzy i informacjach, inwestując w celowe i skuteczne sposoby gromadzenia danych,
- uwzględnili przedsiębiorczość etniczną w strategiach miast z zakresu rozwoju gospodarczego i integracji, ze szczególnym naciskiem na tworzenie miejsc pracy i integrację społeczną,
- wspierali i ułatwiali współpracę pomiędzy różnymi podmiotami mającymi udział w gospodarce miasta, w tym ogólnymi i etnicznymi stowarzyszeniami przedsiębiorców, organami handlowymi, środkami przekazu i organizacjami szkolenia zawodowego.

Więcej informacji

Raport *Promoting ethnic entrepreneurship in European cities* („Wspieranie przedsiębiorczości etnicznej w miastach europejskich”) dostępny jest pod adresem <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1138.htm>.

Szczegółowych informacji udziela Anna Ludwinek, specjalista ds. badań, pod adresem alu@eurofound.europa.eu.